

29. Belgrade Ignite “Uključi se 2”

(21. oktobar 2014., Mixer House, Beograd)

Ljiljana Marković

(IAN – Međunarodna mreža pomoći)

Htela bih večeras da vam predstavim kako je to biti maloletni delinkvent, šta znači nositi etiketu „problematično dete“.

Sa kolegama iz IAN-a vodim dnevni boravak za decu sa problemima u ponašanju, koji je dobio licencu od Ministarstva za rad i socijalnu politiku kao usluga u oblasti socijalne zaštite. Odabrali smo da se bavimo tinejdžerima, jer verujemo u promenu i u decu koja dolaze kod nas.

Da li ste imali susret sa nekim detetom koje je problematično, koje ima probleme u ponašanju? Koja je bila vaša reakcija? Da li ste se plašili, da li ste hteli da ga odbacite, da ga kaznite po svaku cenu ili ste zažmurili? Obično su takve reakcije društva na ovu grupu dece. Postoje različite teorije zašto dolazi do problema u ponašanju, ali nećemo večeras o tome, već ću izdvojiti nešto što sam uočila kroz svoje iskustvo u radu sa ovom decom: reč je, obično, o krizama odrastanja koje svi imamo, ali ih svako rešava na drugačiji način.

Ova deca krize odrastanja često ispoljavaju kroz probleme koji se manifestuju kao bežanje iz škole, eksperimentisanje sa psihoaktivnim supstancama, nasilničko ponašanje, vršnjačko nasilje... Kad izostane adekvatna podrška društva, porodice, škole, najbližih, onda sve može da se iskomplikuje i da dovede čak i do vršenja krivičnih dela. Ukoliko i tada izostane podrška, ova deca se veoma često opredeljuju da uđu u kriminal, što na kraju može da ih odvede i u zatvor.

Deca sa problemima u ponašanju imaju potrebe i interesovanja kao i sva druga deca. Navešću primer jednog dečaka kojem je naša podrška bila jako značajna. Upućen je iz Centra za socijalni rad zbog posebne obaveze u okviru vaspitne mere koja mu je izrečena u sudu. Došao je sa rečenicom: „Pa dobro, ja imam toliko i toliko godina, uradio sam to i to, bio sam u sudskom postupku, na evidenciji sam kod policije i nemam srednju školu. Ko će mene da primi, ko će da me zaposli, kakvu ja imam budućnost?“ U tom trenutku je sebe video samo u svetu kriminala. Nakon dve godine našeg rada sa njim, kroz profesionalno osnaživanje i razvijanje socijalnih veština, taj dečak je povratio samopouzdanje, sigurnost u sebe. Sada radi, sam je našao posao, planira da završi neku srednju školu ili zanatski kurs kako bi imao kvalifikacije za zaposlenje. On potiče iz funkcionalne porodice – ne radi se o roditeljima koji nisu brinuli o svom detetu; ali, bili su previše zaposleni da bi o njemu brinuli onako kako je njemu bilo potrebno u periodu kada je imao krizu odrastanja, praktično je bio prepušten sebi samom i ulici. Deca koja dolaze kod nas uglavnom su u sličnoj situaciji.

Ko smo mi? Mi smo tim stručnjaka različitih profesija, a razlikujemo se od većine drugih koji rade sa ovom decom po tome što ih prihvatamo onakvima kakvi jesu, sa svim njihovim mana i vrlinama, dobrim i lošim osobinama. Ne osuđujemo ih i ne odbacujemo, ne plašimo ih se.

Jedan prijatelj me je pitao: „Zar te nije strah da radiš sa ovom decom?“ Neki misle da sa decom sa problemima u ponašanju ne treba raditi, jer su nanela štetu društvu - učinila su neko krivično delo. Neki ne vide mogućnost da im se pruži druga šansa. Ono što mi radimo jeste da tu decu slušamo, pratimo njihove potrebe. Savetujemo ih – ne naređujemo im. Štitimo ih – ne odbacujemo ih. To je ono što im govori da ih neko prihvata, a u tom trenutku deca prihvataju naše modele kao pozitivne modele ponašanja, uviđaju da mogu da budu drugačija i da imaju snagu da se promene.

Nadam se da su ova deca večeras dobila mnogo saveznika na svom putu ka promeni, saveznika koji će im pomoći da ostave drugačiji otisak na svet.